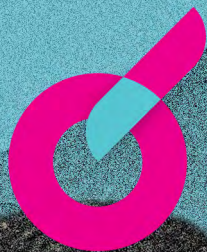

شماره ۱۳
شنبه ۲۰ آبان ۱۳۹۶

کهاات

نشریه‌ی مستندهای تلویزیونی

نگاهی به مستند

«بر بلندای صخره‌ها»

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ
حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ

و آنان را که آیات
ما را دروغ انگاشتند،
از راهی که خود
نمی‌دانند به تدریج
خوارشان می‌سازیم.

قرآن کریم، سوره الأعراف
آیه ۱۸۲

نشریه‌ی مستندهای تلویزیونی

شماره‌ی ۱۳، شنبه ۲۰ آبان ماه ۱۳۹۶

نویسندگان:

رحیم ناظریان | مهدی اسدزاده | سهیل محمودی

همکاران:

مطهره کشاورز | اکرم سادات فاطمی | مهدی مجد | زکریا زرگانی
یا سرصدر نژاد | محمد حسین شفیق

عکاس:

سهراب خان زاده

مدیر هنری:

علیرضا بخشی

با سپاس از دبیرخانه‌ی جشنواره مستند
و کارکنان محترم خانه مستند انقلاب اسلامی

نشانی:

تهران، خیابان ولی عصر، بالاتر از پارک ساعی، جنب بیمارستان
مهرگان بن بست مهرگان، پلاک ۳
تلفن: ۰۲۱ ۸۸۷۸۳۶۴۵ ۸۸۷۸۳۶۴۵، کد پستی: ۱۵۱۶۷۳۵۶۱۴
خواننده‌ی گرامی، تمام شماره‌های نشریه‌ی کمان را می‌توانید از
سایت زیر دریافت کنید
www.khanemostanad.ir

خانه مستند
انقلاب اسلامی

روح‌الله قاسمی | کارگردان

نویسنده: مهدی اسدزاده

تو خانواده‌ی روح‌الله قاسمی، جنگ فقط به اتفاق تاریخی نبود. پدرش سال‌های سال توجبه‌های خوزستان جنگیده بود. خیلی از فامیل‌ها، خیلی از دوست‌های پدرش، حتی خیلی از همسایه‌ها هنوز خاطره‌ها و زخم‌های جنگ رو با خودشون به یادگار داشتن. برای همین هم روح‌الله چیزهای زیادی در مورد دفاع مقدس می‌دونست. با این که بعد از جنگ به دنیا اومده بود، شهدای اون سال‌ها رو خیلی خوب می‌شناخت. آدم‌های بزرگ، آدم‌های خالص، آدم‌هایی که برای این دنیا بیش از حد بزرگ بودن، آدم‌هایی که انگار دیگه هیچ وقت قرار نبود تکرار بشن.

خب، دست‌کم روح‌الله قاسمی این‌طور فکر می‌کرد؛ تا وقتی که رفت غرب کشور و کسانی رو دید که از جنس آدم‌های دیروز بودن. کسانی که داشتن به دفاع مقدس شون ادامه می‌دادن تا شبیه آدم‌های امروز نشن....

روایت نبرد «بربلندای صخره‌ها»

به گزارش روابط عمومی جشنواره تلویزیونی مستند، روح الله قاسمی کارگردان مستند «بر بلندای صخره‌ها» درباره فیلمش گفت: این مستند به بررسی زندگی و شهادت شهید صمد بوستانی می‌پردازد که در مبارزه با گروهک‌های تروریستی که با حمایت برخی کشورهای منطقه و غرب، وارد کشور شده بودند به شهادت رسیده است.

روح‌الله قاسمی

نویسنده:

سهیل محمودی

این مستند از زبان فرزند شهید بوستانی که در حین عملیات در پشت خط مقدم حضور داشته است و اتفاقات را از پشت بیسیم دنبال می‌کرده، روایت می‌شود. سعی شده که با استفاده از گرافیک و آرشیو، عملیات مقابله سپاه با این گروهک‌های تروریستی که وارد شهر اشنویه شده بودند به نمایش گذاشته شود.

قاسمی درباره اثر جدیدش تشریح کرد: «بریلندای صخره‌ها» علاوه بر زندگی شهید صمد بوستانی، گزارشی هم از شکل‌گیری و فعالیت‌های گروه‌های تروریستی و تجزیه طلب غرب کشور ارائه داده است.

از زمانی که حزب دموکرات کردستان در زمان پهلوی دوم شکل گرفت و همزمان با شکل‌گیری پ.ک.ک در کردستان، مبارزاتی جهت تشکیل کردستان آزاد در منطقه را شروع کرد. این مستند از آغاز فعالیت این حزب تا حضور آن در نبردهای نظامی غرب کشور با نام پژاک را بررسی کرده است.

در این تنش‌هایی که طی سال‌ها توسط گروهک‌های تجزیه طلب به وجود آمده، بسیاری از نظامیان و غیرنظامیان ایرانی به شهادت رسیده‌اند که یکی از آن‌ها شهید صمد بوستانی است.

وی افزود: شهید صمد بوستانی از اوایل جنگ، وارد سپاه پاسداران شد و بعد از جنگ، معاون فرماندهی سپاه پاسداران شهر اشنویه که یکی از شهرهای مرزی استان آذربایجان غربی است، گردید. این مستند سعی کرده تا روایتی نظامی و تاریخی از عملیاتی که در آن شهید بوستانی حاضر بوده‌اند و به شهادت رسیده‌اند را با استفاده از گرافیک به تصویر بکشد.

مستند «بریلندای صخره‌ها» به تهیه کنندگی مهدی مطهر و کارگردانی روح‌الله قاسمی در خانه مستند انقلاب اسلامی تولید شده است و با پذیرفته شدن در فصل سوم جشنواره تلویزیونی مستند در تاریخ بیستم آبان ماه در قالب برنامه جشنواره مستند روی آنتن شبکه مستند خواهد رفت.

پوستر فیلم مستند «بریلندای صخره‌ها»

روایت علی یک ایثار

«بر بلندای صخره‌ها» ساخته روح الله قاسمی

نویسنده: رحیم ناظریان

در راستای تشریح و اثبات یک ایده و یا دیدگاه، به مجموعه برنامه‌هایی با مضامین مرتبط روی می‌آورد. در این حالت انواع تولیدات در شکل‌های مختلف از نماهنگ تا سریال یا حتی گفت‌وگوهای کارشناسی، بر تداوم و

موضوع مستند تلویزیونی از گذشته‌ی دور تا کنون، ابزار روشنگری اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و به طور کل مبحثی آموزشی و آگاهی دهنده است. به عبارتی تلویزیون از دیرباز، رسانه‌ای کنترل شده است که

القای یک عقیده تمرکز دارد. مستند تلویزیونی نیز از این قاعده خارج نیست و بر انتقال پیام‌های آموزشی و فرهنگی تأکید می‌کند و اغلب، سوژه‌هایی برای تولید مورد استقبال قرار می‌گیرد که در اکثریت جامعه، مورد پذیرش و یا این که تشریح و القای دیدگاه سیستم حاکم بر مردم باشد.

بررسی تفاوت‌های مستند تلویزیونی با مستند فیلمیک با معیارهای قدیمی، مربوط به آغاز دوران تلویزیون در دهه پنجاه است، و این مباحث در ادوار مختلف با رویکردهایی متفاوت طرح شد؛ اما امروزه با ورود به عصر دیجیتال و دوربین‌های سبک‌تر و فرایند تولید راحت‌تر، همچنان برخی مؤلفه‌ها از مستند تلویزیونی در بعضی آثار باقی مانده است.

در حال، امروزه مستند تلویزیونی همچنان همان کارکرد فرهنگی و اجتماعی مشخص خود را دارد و تولیدکنندگان این آثار در وهله اول تأکید بر جنبه‌های سینمایی نمی‌گذارند و زبان و بیان سینمایی برایشان اولویت نیست، بلکه در ابتدا به موضوع

مشخصی که دارای اقبال عمومی و پیام اجتماعی یا سیاسی یا فرهنگی تعیین شده است، می‌پردازند. در چنین آثاری آنچه از آغاز تا پایان اثر، بیش از باقی جنبه‌ها خودنمایی می‌کند، شاعرانگی یا تأکید بر جذابیت‌های بصری قاب و تصویر یا سوژه نیست؛ بلکه محتوا، پیام و این که چگونه این پیام بیش از پیش بر مخاطب تأثیر بگذارد، دارای ارجحیت است. البته امروزه تفکیک این دو گونه یا دقیق نیست و یا این که اساساً معیاری برای جداسازی آن دو وجود ندارد چرا که آنچه به عنوان معیار، در دهه پنجاه برای تفکیک وجود داشت و بیشتر حول محور تکنولوژی تولید و یا شیوه پخش می‌چرخید، امروزه یا با یکدیگر تلفیق شده‌اند یا این که کارکرد خود را از دست داده‌اند؛ اما همچنان اصطلاح تلویزیون بر نوعی از مستند باقی مانده و همچنان در راستای اصول پدیدارشناختی‌اش قرار دارد.

مستند «بر بلندای صخره‌ها» روایتی موشکافانه از زندگی و شهادت یکی از فرماندهان نظامی غرب کشور است که با توجه به آنچه مستند در اختیار

●
مستند «بر بلندای صخره‌ها»، روایتی موشکافانه از زندگی و شهادت یکی از فرماندهان نظامی غرب کشور است که با توجه به آنچه مستند در اختیار ما قرار می‌دهد، متخصص مبارزه با جدایی‌طلبان و عناصر ضدانقلاب بود.

ما قرار می‌دهد، متخصص مبارزه با جدایی‌طلبان و عناصر ضدانقلاب بود. عنصر بسیار مهم در کالبد شکافی این مستند، شکل روایت آن است اما می‌توان مؤلفه‌ها و معیارهای مستند تلویزیونی که در راستای بیان یک عقیده و دیدگاه قرار دارد را در آن به روشنی دید. فیلم در یک تقسیم‌بندی کلی به دو بخش موضوعی و فردی قابل جداسازی است. اول، موضوع گروه‌های جدایی‌طلب و ضدانقلاب و دوم سرگذشت یک نظامی شهید و معرفی او. بخش اصلی فیلم به همین مورد دوم اختصاص دارد و مستند سعی در شناساندن کاراکتری دارد که در یک جغرافیا، رشادت‌هایی داشته و این که قصد اصلی فیلم نیز بیان همین رشادت‌ها است.

بنابراین از نظر محتوایی می‌توان نگاه بی‌طرفانه‌ای را به فیلمساز نسبت نداد و تمام تلاش او را در راستای تشریح و تفهیم یک کاراکتر نظامی مثبت قلمداد کرد و از سویی پرداختن بر گروه‌های جدایی‌طلب نیز موضوع دیگر فیلم است که فیلمساز در قبال آن نیز موضع کاملاً مشخص دارد. در این شیوه از

مستندسازی که معرفی یک کاراکتر حماسی که دارای ارزش‌های میهنی نیز هست و هدف تولید، برپایه ارج نهادن بر چنین شخصیتی است، بی شک نمی‌توان در حین تولید اثر از فیلم ساز، انتظار کالبد شکافی و جست‌وجو در حاشیه‌های دیگر داشت. پس از تولید و بخش، مخاطب نیز از همان پلان‌های ابتدایی به فضای اثر نزدیک می‌شود و رویکرد آن را درک می‌کند. مستندی که سویی آموزشی و اطلاع‌رسانی و آگاهی‌بخشی‌اش، اصل است و جنبه‌های زیبایی‌شناختی را در اولویت دوم دارد.

حالا که نگاه مثبت بر سوژه توسط تولیدکننده مشخص می‌شود و همچنین مخاطب، مطمئن خواهد بود شاهد آگاهی از بیوگرافی کاراکتری ارزشی است، یقیناً عناصر جذابیت‌دهنده به فیلم، در دو مقوله چگونگی وقوع ماجرا و چرایی آن است! به عبارتی مخاطب منتظر است ببیند داستان رشادت‌های آن کاراکتر چگونه به سرانجام می‌رسد و سرنوشت او چه می‌شود و نکته مهم‌تر از نظر فیلمیک، شکل روایت و سویی

هنرمندانه اثر است.

همان‌طور که گفته شد عنصر بسیار مهم در کالبد شکافی مستند «بر بلندای صخره‌ها» شکل روایت در آن است. به عبارتی موضع فیلم ساز و مخاطبش در مواجهه با سوژه، مشخص است و صرف تأکید بر ماجرا نیز سویی‌های هنری را مشخص نمی‌کند چرا که این ماجرا به شکل واقعی‌تر در جهان بیرون وجود داشته و فیلم فقط روایتی جزئی از زندگی واقعی است؛ بنابراین آنچه برای بررسی باقی می‌ماند، فرم روایت است.

تکنیکی قابل توجه در روایت این مستند اتفاقاً می‌افتد و آن اینکه در طول فیلمی که زمان روایی‌اش بیش از پنجاه دقیقه است، کارگردان تلاش می‌کند در حین روایت از کلمه شهید برای کاراکتر اصلی فیلم، در جهت لوندان پایان ماجرا استفاده نکند. عدم بیان رویداد شهید شدن صمد بوستانی در طول فیلم، آن هم وقتی بخش اعظم فیلم را گفتگوهایی از یاران و شاهدان زنده رویداد پر می‌کند، به نظر کار سختی می‌نماید. نه تنها در نریشن، بلکه در کلام افراد حاضر در مستند نیز تا بخش

همان‌طور که گفته

شد عنصر بسیار

مهم در کالبد

شکافی مستند «بر

بلندای صخره‌ها»

شکل روایت در آن

است.

دموکرات کردستان، تصرف و غارت پادگان سنندج در یک ماه پس از انقلاب توسط این حزب و مسلح شدن آنان با ۶ هزار قبضه سلاح حاصل از این رویداد، ماجرای اوجالان در ترکیه و شرح مواضع استقلال طلبانه او و نهایتاً دستگیری اش و عواقب بعدی آن، نحوه شکل‌گیری گروه پژاک در ایران که هدفش تشکیل یک کردستان واحد در مرزهای ترکیه، ایران، عراق و سوریه بود.

بخش اول مستند که بیشتر تاریخی است از تصاویر آرشیوی و گفتار متن شکل گرفته و مقدمه‌ای است برای بخش‌های بعدی تا مخاطب از بنیان، ماجرا را بداند و نهایتاً همه این‌ها معرفی کاراکتر محوری مستند را کامل‌تر می‌کند. بخش دوم: این بخش به مبارزات

پایانی فیلم، موضوع شهادت یا حتی اطلاق صفت شهید برای «بوستانی» به کار نمی‌رود تا سکانس‌های آخر که اختصاص به نحوه شهادت دارد لونی‌رود. حفظ تعلیق با این تکنیک، نکته‌ی درخشان روایت در «برلندای صخره‌ها» است. روایت دارای نظم تفکیک شده است تا همه جوانب واقعه در بخش‌هایی مشخص بررسی شود. می‌توان به صورت کلی این فیلم را بر چهار بخش کلی تقسیم کرد:

بخش اول، مقدمه: در بخش آغازین از فیلم، نحوه شکل‌گیری و تاریخ مبارزات جدایی طلبانه کردها بیان می‌شود. پیروزی انقلاب ایران در سال ۵۷ و تصرف پادگان ارتش، تنها یک روز پس از انقلاب توسط حزب

نظامی با کردهای پژاک و پاکسازی مناطقی که جدایی طلبان در خاک ایران بدان دست یافته‌اند، می‌پردازد. در این بخش کم کم کاراکتر صمد بوستانی به واسطه یارانش معرفی می‌شود و یک عملیات مشخص برای پاکسازی به عنوان روایت اصلی شرح داده می‌شود. شکل کار در این بخش، بازسازی وقایع به صورت انیمه، گفتگو با شاهدان و نریشن پیش می‌رود. همچنان در این بخش طولانی از مستند که به عبارتی میانه ساختار روایی اثر را تشکیل می‌دهد، با دقت صمد بوستانی به عنوان شهید معرفی نمی‌شود. عملیات نمونه با موفقیت به پایان می‌رسد و صمد بوستانی سربند از این ماجرا با پیروزی بیرون می‌آید. اما ناگهان این روایت، قطع و ماجرای دیگر شرح داده می‌شود.

بخش سوم: یک رویداد انسانی و نه نظامی روایت می‌شود. صمد بوستانی به زنی آبتن که در روستایی دور افتاده، نیاز مبرم به کمک داشت کمک می‌کند. در کوهستان برفی تا پای مرگ تلاش می‌کند تا زنی که زایمان کرده

است را به بیمارستان برساند. این حادثه در شهرت و محبوبیت بیشتر بوستانی در غرب کشور بیش از پیش تأثیر داشت. بخش چهارم: نحوه شهادت او در سال ۹۵ که در درگیری با پژاک در نقطه صفر مرزی شمال غرب در شهر اشنویه روی داد.

نتیجه این کالبدشکافی روایت مستند «بریلندای صخره‌ها» و تفکیک اثر به بخش‌های اشاره شده، دستیابی بر رابطه‌ای علی‌است. به عبارتی چنین روایتی در اثر مستندی که تنها قابلیت آن در حالت عادی، شرح یک کاراکتر نظامی است و جذبه آن، سلحشوری فردی ایثارگراست، نوع برخورد مخاطب را متفاوت می‌کند. الصاق مفهوم علیت، بر رویداد اصلی، توانسته اثر را از حالت کلیشه رایج در چنین آثار یک طرفه‌ای، برهاند. مقدمه‌ی فیلم، رابطه علی و معلولی برای بخش‌های دیگر تعریف می‌کند و این رابطه در سه بخش دیگر نیز حفظ می‌شود. این در حالی است که همان عنصر تعلیقی و پنهان نمودن کلمه شهید، دلیل بسط همه این عوامل است.

جشنواره تلویزیونی مستند

Documentaries

The First TV Festival of The
Mostanad TV Holds

روایت حقیقت در قاب واقعیت
شبکه مستند برگزار می کند

فصل سوم نخستین جشنواره مستند

روزهای زوج | ساعت ۲۰:۰۰ از شبکه مستند

بازپخش ساعت ۲۴:۰۰

برای شرکت در مسابقه پیامکی
کد فیلم «بر بلندای صخره‌ها» B8

جشنواره مستند

شما می توانید بعد از تماشای هر قسمت امتیاز خود را از یک تا پنج ستاره از طریق سامانه پیامکی ۳۰۰۰۰۸۱ با زدن کد فیلم به همراه عدد ستاره مورد نظر ارسال نمایید. ضمناً می توانید از طریق کانال اطلاع رسانی جشنواره به آدرس @festmostanad و یا وبسایت جشنواره به آدرس www.festmostanad.ir در این نظر سنجی شرکت کنید.